

CONSCIÈNCIA
D'ARA
I la setmana que ve:
Alicia Corral,
l'ofrena del cant

Estils

Estimar la terra que ens estima

Robin Wall Kimmerer combina el coneixement indígena tradicional amb la ciència moderna

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Les històries, els mites i les teories (també les científiques) són relats amb prou força per guiar-nos. Mapes. Invitacions a caminar. Acollir relats és també una manera de desfer-nos d'altres relats. Com escollim les històries? ¿D'on traiem la força per trencar les inèrcies de relats que han colonitzat la vida amb tanta perspicàcia que ni tan sols veiem que no són més que això, relats fràgils que un dia van tenir un inici i, per tant, també poden tenir un final?

Per exemple, la història de l'economia de mercat, del món com a mercaderia, on tot s'hi val, i amb conseqüències evidents tant per als éssers humans com per a la resta de la natura. Per a la biòloga nord-americana Robin Wall Kimmerer, aquest relat, si bé s'ha estès com un foc, "és tan sols una història que ens hem explicat, i tenim la llibertat d'explicar-nos-en una altra, de recuperar la vella, quan durant la major part de la història humana, i en llocs del món actual, els recursos comuns eren la norma". El relat imperant qualificarà aquesta alternativa de folklore, de mites antics, insubstancials. Però, com insisteix Kimmerer, la llibertat de traçar històries comença per la voluntat de fer-ho. Mirant enrere, mirant endins, mirant enllà. Trobar i oferir relats de gratitud i de reconciliació amb la terra, amb nosaltres mateixos, una història "que nodreix els sistemes vitals dels quals depenem"; que "obre la via per viure amb gratitud i sorpresa davant la riquesa i la generositat del món"; que "ens demana que atorguem els nostres dons a canvi que celebrem l'aliança amb el món". "Si tot el món és una mercaderia -insisteix-, que pobres que ens tornem! Quan tot el món és un do en moviment, que rics que ens fem!"

Donar i rebre

Nascuda el 1953 als boscos de l'estat de Nova York i membre de la nació índia potawatomi, Kimmerer és coneguda per haver casat el coneixement indígena tradicional amb la ciència moderna. Ara es publica en català un dels èxits editorials nord-americans de l'any passat, *Trenes d'herba dolça* (Cossetània), amb més de mig milió d'exemplars venuts als Estats Units. "Ofereixo una trena d'històries amb la intenció de guarir la nostra relació amb el món. Aquesta trena està feta de tres fibres: el saber indígena, el coneixement

La biòloga nord-americana Robin Wall Kimmerer. DALE KAKKAK

científic i la història d'una científica anishinabekwe que intenta unir-les al servei d'allò que importa més. És un conjunt entrellat de ciència, esperit i narració: històries antigues i noves que poden ser medicina per a la nostra relació trencada amb la terra", confessa. Quatre-centes pàgines farcides d'anècdotes, de veus indígenes i experiències pròpies, reflexions i metàfores amb la capacitat d'endinsar-nos en un món bàsic, fonamental, del qual sovint hem desconectat i que hem destrossat: l'amor per la terra és també començar a sentir l'amor que la terra ens retorna. Reciprocitat i gratitud com a eixos, principis, guia.

Traducció
'Trenes d'herba dolça'
es publica en català després de triomfar als EUA

Si, per al coneixement tradicional, la comprensió arriba quan integrem la ment, el cos, l'emoció i l'esperit, explica l'autora, quan va començar la formació com a científica va veure que la ciència universitària només privilegiava una o potser dues d'aquelles formes de coneixement: la ment i el cos. "Hi va haver una època en què vacil·lava precàriament amb un peu incòmode en cadascun dels dos mons: el científic i l'indígena. Però aleshores vaig aprendre a volar. O com a mínim a intentar-ho. Van ser les abelles les que em van ensenyar a moure'm entre flors diferents, a beure el nèctar i recollir el pol·len de tots dos. És aquesta dansa de pol·linització cre-

uada la que pot produir una nova espècie de coneixement, una nova manera d'estar en el món".

Kimmerer, professora de biologia a la State University de Nova York i directora del Centre per als Pobles Nadius i el Medi Ambient de la mateixa facultat, té l'encant de parlar-nos des d'un fil traçat de lluny, on passat i present tornen a dialogar per buscar una harmonia factible per a un demà millor. No és utopia, el seu paradís es diu Terra i la seva política, transfronterera i transideològica, es basa en el donar i rebre après del que ella anomena "les cultures de gratitud", que han de ser també "cultures de reciprocitat": "En una cultura de gratitud tothom sap que els regals seguiran el cercle de reciprocitat i tornaran a tu. Aquesta vegada dones i la pròxima rebràs. Tant l'honor de donar com la humilitat de rebre són meitats necessàries per a l'equació".

La relació amb la Terra parteix d'aquests preceptes i al llibre en descriu molts exemples: "Les maduixes van formar la meua visió del món ple de regals senzillament escampats als nostres peus. El nostre únic paper és estar atents i presents. Els regals existeixen en el reialme d'humilitat i de misteri: igual que amb els actes casuals d'amabilitat, no en coneixem la font".

Transmetre la gratitud

"Soc botànica i vull ser clara -continua-, però també soc poeta i el món em parla en metàfora. Quan parlo de les maduixes, no vull dir que la fragària virginiana hagi estat llevada tota la nit preparant un regal només per a mi, traçant estratègies per trobar just el que a mi m'agradaria un matí d'estiu. Pel que sé, això no passa, però com a científica soc perfectament conscient de les poques coses que en sabem. La planta, de fet, sí que ha estat llevada tota la nit acumulant paquets de sucre i llavors i fragància i color, perquè quan ho fa la seva aptitud evolutiva augmenta. Quan té èxit atraient un animal com jo que en dispersa el fruit. El que vull dir és que la nostra relació humana amb les maduixes és transformada per la nostra tria de perspectiva".

I conclou: "És la percepció humana el que converteix el món en un do. Quan veiem el món d'aquesta manera, tant les maduixes com els humans es transformen. Una espècie i una cultura que tractin el món natural amb respecte i reciprocitat segur que transmetrà els gens a les generacions següents amb una freqüència més alta que les persones que el destrueixen. Les històries que triem per donar forma als nostres comportaments tenen conseqüències adaptatives".